

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת אמר תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 431

בני אמונים

פני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'וקרא זה אל זה'

יום פותחים אנו את סדר ה'קדשה' בהכרזת: "נקדישך ונעריצך כנעם שייח שרפי קדש" או: "נקדש את שמך כשם שמקדישים אותו בשמי מרום", כל אחד ונוסחו.

לעתים אני שואל את עצמי, מנין לנו העז להשוות את עצמנו למלאכי עליון? התשובה הנראית פעולה מאליה, מרמזת בהמשך, בלשון הפסוק (ישעיהו ו ג): "וקרא זה אל זה ואמר", המלאכים קוראים זה לזה, ואת הפעולה הזאת יש בכחנו לעשות: לקרא זה לזה באמירת ברכה בשלמותה, כשלאחרינו יענה חברנו ויאמר 'אמן'!

כאשר המברך מקדש את בוראו ומעיד כי הוא מ'לה העולם', משבח לעמדתו העונה ומכריז: "א-ל מלה נאמן".

זו ההנהגה שצוותה לנו ההלכה, לארץ כל היום, בכל ברכה שהיא, החל מברכות השחר בבקר ועד לברכת 'המפיל'; לפני הברכה נדאג שמישהו יאזין לברכתנו ויענה עליה אמן, ובכך נוכל לשבח כמלאכי מרום באמצעות קריאה וענייה.

ידוע שאמן היא בגימטריה מלאכה. מלבד ההסבר המקובל שמכל אמן נברא מלאכה, נוכל עתה להוסיף ולהסביר, כי הדבר רומז לכה ששלוש הברכה והאמן יוצר שבח של 'וקרא זה אל זה', כשבחו של מלאכה. ומי לא רוצה להיות כמלאכי השרת?!

הי רצון שנזכה לשבח את בוראנו בשלמות פראוי, בכך יעלו ברכותינו לשמי מרום וישפיעו עלינו שפע ברכה וישועה עד בלי די.

בקריאת 'ונרוממה שמו יחדיו',
שבת שלום ומברכה,

298 213 מחוברת"ן.

טוב"; ללמדנו כי בשעה שאדם מודה ומברך על ישועתו, עליו להכיר בעבדה שהו הישועה והו הצרה היו לטובתו ולהודות על 'הכל' כאחד (כתב סופר החדש 'ירושלים תש"ס) עמ' קמה).

'היום יום אחד' - כנגד המינים

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה" (כג טו)

ביום הראשון לספירת העמר אנו סופרים: "היום יום אחד לעמר". וידועה התמיהה, מפני מה איננו סופרים בנסח: "היום יום ראשון לעמר", הלא מדברי רש"י בפרושו לתורה (בראשית א ה) משמע שלשון זו היא ראיה יותר, וכן מצינו בפרשתנו שנקטה התורה פמה פעמים: "ביום הראשון"?

באר רבי יוסף שאול נתנזון:

בגמרא (מנחות סה א) מובא שהמינים שחלקו על מסכת התורה טענו שאת ספירת העמר יש להתחיל תמיד ביום ראשון - למחרת השבת, שלא כמסורת חכמים ש'ממחרת השבת' משמעותו - למחרת יום טוב ראשון של פסח. לפי זה יש לומר שכדי לדחות ולבטל את דברייהם, תקנו חכמים למנות 'יום אחד' ולא 'יום ראשון', ובכך חדדו שהספירה אינה מתחילה ביום ראשון בשבוע דוקא, כי אם למחרת הפסח, בכל אחד מימות השבוע (דברי שאול' חדושי אגדות מנחות סו א).

'קרבו' מאה ברכות מוריד שפע לעולם

"והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילים שנים" (כג יח)

דרש רבי יעקב צבי יאליש בעל 'מלא הרועים': אמירת מאה ברכות בכל יום מורידה שפע מזון ופרנסה לעולם. עבדה זאת נרמזת בכך שדוד המלך שתן את תקנת 'מאה ברכות', כנה "בית הלחמי" (ראה שמואל א יז נח), שבזכות הברכות שתן לברך יש לחם ומזון לבריות. אף הפסוק שלפנינו רומז לכך; "והקרבתם על הלחם" - אם 'תקריבו' על' [בגימטריה מאה] ברכות בכל יום, ישלח לכם ה' שפע פרנסה ממרום ולעולם לא יחסר מלחמכם (קול יעקב).

הפנה נעשה גדול' מפת תפלת אחיו

"והפנה גדול מאחיו אשר יצק על ראשו שמן המטחה ומלא את ידו ללבש את הבגדים

את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם" (כא י)

במסכת יומא (יח א) מספר על מרתא בת ביתוס ששלמה ממון רב לינאי המלך כדי שימנה את הושע בן גמלא לכהן גדול. הראשונים תמהו: הלא הושע בן גמלא מזכר בפי חכמים לשבח כמי שבמשך הזמן שכהן ככהן גדול תקן תקנות חשובות לטובת הכלל (ראה יומא לו א), ומדוע הצרכה לשלם שחד כדי למנותו? ובאר הרמב"א כי לפני מניו לא היה ראוי, ולאחר שהתמנה נעשה ראוי.

הוסיף ובאר השפת אמת:

חכמים (יומא יח א) דרשו מלשון הפסוק: "והפנה הגדול מאחיו" שהפנה הגדול צריך להיות גדול מאחיו - בחכמה ובעשר. והוסיפו ודרשו בענין העשר, כי אם אינו גדול בעשר, צריכים אחיו הכהנים 'לגדלו' ממנו, שכן לשון הפסוק: "הגדול מאחיו" נדרש אף במשמעות: "גדלו משל אחיו". לפי זה נתן לדרש אף בענין החכמה, כי אם הכהן אינו גדול מאחיו בחכמה, עליהם 'לגדלו' משלהם, בכך שישתדלו ויתפללו עליו שיחכם. בכך יתבאר דברי הרמב"א כי כן עשו הכהנים כשהתמנה הושע בן גמלא; הם התאמצו והתפללו עליו עד שעלה בדרגתו ונעשה כשר וראוי לכהנה גדולה (רמב"א יומא יח א; שפת אמת שם).

להודות על הצרה ועל הישועה כאחד

"וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו" (כב טט)

פרש הפתב סופר:

בנהג שבעולם, בבוא האדם להודות על כף שנצל מצרה, חש הוא בעמקי לבבו כי מלכתחלה היה מעדיף שלא תבוא עליו הצרה וממילא לא יזדקק לישועה. לפיכך מורה התורה ביחס לקרבן תודה הבא כהודאה על גס (ראה רש"י לעיל ז ב): "לרצונכם תזבחו" - הקריבו את תודתכם ברצון ובחפץ לב, ואל תחשבו שמוטב היה אלמלא הייתם זקוקים לישועה, שכן אף הצער שנגרם לכם מהצרה נועד כדי להיטיב לכם. וכפי שהורו חכמים (ברכות לג ב): "חב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה".

ביסוד זה באר הפתב סופר' אף את הסבה שבברכת 'הגומל' איננו מסתפקים בברכת 'שגמלני טוב' אלא מדגישים: "שגמלני כל

אחר אמן בא-נס'

הספור שאנו מגישים לפניכם ספר לנו זה מכבר מפי ידיד יקר, איש חסד ומעט, אשר מזה עשרות בשנים פועל במסירות רבה ובהצנע לכת בסיוע לחולים ולבני משפחותיהם בארגון החסד הנודע 'עזר מציון'.

ידידנו זה הוא שתף מרכזי ופעיל בפעולותיו המפלאות והפכירות של הארגון המגיש סיוע לחולי גוף ונפש ולקרוביהם בהקף עצום, פנודע לכל.

היה זה בעת שידידנו בעל המעשה שהה

שיחת הטלפון הזו לא נאמרה בחלל ריק. בנו של אחד מחשובי המתפללים בבית הכנסת, ילד רך בשנים, לקה באותה עת בחידק טורף. הוא היה מאשפז בבית החולים, והרופאים נלחמו על חייו. מצבו היה כבי רע. הרופאים פכרו ידיהם בחסר אונים, ובני המשפחה הביטו בעינים כלות כיצד המצב הולך ומחמיר מרגע לרגע.

כפי ששמע אותו מהרב מרמורשטיין. שיחת הטלפון הזו לא נאמרה בחלל ריק. בנו של אחד מחשובי המתפללים בבית הכנסת, ילד רך בשנים, לקה באותה עת בחידק טורף. הוא היה מאשפז בבית החולים, והרופאים נלחמו על חייו. מצבו היה כבי רע. הרופאים פכרו ידיהם בחסר אונים, ובני המשפחה הביטו בעינים כלות כיצד המצב הולך ומחמיר מרגע לרגע.

למרות המרחק הגאוגרפי העצום שהיה ביניהם, הרגיש הגבאי בהם שבו נאמרו הדברים. והלה, שהוא איש חסד יקר בזכות עצמו, לקח את הדברים לתשומת לבו. הוא התחייב לידידו כי כבר בשבת הקרובה, בשעת אמירת 'מי שברך' לחולים בסיום קריאת התורה, הוא יאסף את כל ילדי בית הכנסת סמוך לבימה ויבקש מהם לענות 'אמן' אחר ה'מי שברך'.

מידענו, שהעביר את המסר, כמעט ושכח מהענין, אלא שהענין סרב להשכח... כבר ביום ראשון שלאחר השבת היא, קבל ידידנו שיחת טלפון בהולה מאותו גבאי מסור שאתו דבר בשבוע שעבר, והדברים שנאמרו לו בשיחה הטרנס-אטלנטית היו לא פחות ממדהימים:

"כפי שתכנתתי מראש", הוא אמר לו כשהתרגשותו נשמעת מכל מלה, "בסיום קריאת התורה כנסתי את כל ילדי בית הכנסת כדי שיענו אמן לאחר ה'מי שברך'. אמרתי את התפלה בקול, והילדים כלם ענו אחרי אמן בקול רם ובכונה עצומה כשאליהם מצטרפים כלל המתפללים.

זכותה של תפלת רבים, כפי הנראה, עמדה לאותו פעוט. משום שהפלא ופלא, מד בצאת השבת עדכנתי שלאחר שבועות של התדרדרות, בבקר יום השבת חל מפנה מפתיע לטובה במצב בריאותו של הילד. גופו הצליח להתגבר על החידק, ומצבו החל להשתפר בהדרגה. היום, יום ראשון בבקר התבשרתי בשנית כי הוא הולך ומתאושש ומבריא במהירות.

מאחר יותר שמעתי מפי אביו של הילד כי לדברי הרופאים מדבר היה בנס של ממש. פלא שאין לו הסבר טבעי, מלבד כחה של עגית אמן ששוב הוכיחה את עצמה כמפתח פלאי לברכה ולישועה, וכפי שאמרו קדמונים כי האותיות שלאחר אותיות אמן הן 'בנס', ללמדך כי אחר אמן בא נס'.

ולבני משפחותיהם, פרויקטים מפלאים שהם לשם ולתפארת בכל עיר ועיר; האם לא היה ראוי שתשקיעו מעט משאבים אף בחלק הרוחני של הענין...?"

בראותו את הפליאה הפושטת על פני מידענו הסביר הרב מרמורשטיין:

"אני מדבר על משימה קלה ופשוטה לבצוע. פעלה רוחנית קטנה שיש בה כדי להביא מזור וסיוע רוחני לחולים המתסירים במטת חלים, ולמרבה הפלא היא אינה דורשת משאבים כלל; כונת לתפלת 'מי שברך' על החולים הנאמרת בכל תפוצות ישראל מדי שבת בשבתו בעת קריאת התורה. במהלכה אנו מזכירים חולים הזקוקים למזור ולרפואה ומבקשים מהקדוש ברוך הוא שישלח להם רפואה שלמה מן השמים.

תפלה נשגבת זו נאמרת לצד ספר התורה הקדוש, והיא משמעת במכון לאזני כל קהל המתפללים, כאשר בסיומה בוקעת ועולה - כביכול מפייהם של החולים שהזכרנו - הקריאה האלמותית: 'ונאמר אמן!'

למרבה הצער והפליאה, למרות חשיבותה המכרעת של תפלה זו לישועת החולים המתסירים ממחלתם, רבים מבין המתפללים אינם שותים לבם לקריאה הנאמרת בסופה ומפניית כלפיהם; הם עסוקים בדברים אחרים, כעיון בספר או גרוע מכה, חלילה, בשיחה בטלה. וכך, גם אם לבסוף הם פולטים מפייהם אמן, הם עושים זאת כמצות אנשים מלמדה. האמן, שנדרשת כל כך להשלמת הברכה, נאמרת, אם בכלל, ברפיון וללא כונה.

אם רק תשכילו לעורר את הצבור על חשיבותה של אמן זו, אין לי ספק שתחסכו משאבים רבים מפעילותכם, בכך שרבים מהנזקקים לעזרתכם יבראו בחסדי שמים בכת 'תפלת רבים' של אומר ה'מי שברך' ושל המתפללים המצטרפים אליו בעגית אמן.

כמאמר הנודע: "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב", פעלו דבריו של הרב מרמורשטיין את פעלתם מיד; בן שיחו, בהתאם לאפיו כאיש נמרץ ופעיל, התקשר על אתר לארץ ישראל לידידו הפכהו כנבאי בית הכנסת 'צעירים' בשכונ ג' בבני ברק והעביר לו את המסר שקבל, ממש

בארצות הברית לשם גיוס משאבים לעזר מציון. במהלך בקורו הוא הגיע לבקר במעונו של יו"ר 'בני אמונים', רבי יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, שמזה שנים רבות הוא ידיד הארגון.

הרב מרמורשטיין קבל את אורחו בכבוד גדול. השנים שוחחו בלבביות, ובמהלך השיחה בקש הרב מרמורשטיין להשיח את שעל לבו באזני האורח:

"ידיד, הרי אתה יותר אנשי 'עזר מציון' משקיעים את כל שעותיכם ומשאביכם בהבאת מזור ומרפא לגוף ולנפש לחולי ישראל. כמו רבבות אלפים ברחבי העולם, גם אני זכיתי להתודע לפרויקטים העצומים שישדחתם כדי לסיע לחולים

בְּרַכַּת 'הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵנו'

מַהוּת הַבְּרָכָה

בְּבְרָכָה זוֹ אָנוּ מְבַקְשִׁים מֵה' שְׁיִגָּאֵלְנוּ וְיִשִּׁיב אֶת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל [סְנֵהדְרִין גְּדוֹלָה] לְמִקוֹמָם בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית שְׁבֵבֵית הַמִּקְדָּשׁ. חֲכָמֵי בֵּית דִּין זֶה הָיוּ פּוֹסְקִים הַלְכָה לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַמַּחְלֻקוֹת שֶׁהִתְעוֹרְרוּ בְּדֵינֵי הַתּוֹרָה, וְהַכֵּל הָיוּ חֲכָמִים לְפַעֵל לְפִי הוֹרָאָתָם, כְּכַתוּב (דְּבָרִים יז א): "עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרֹד וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֵאמְרוּ לָךְ תַּעֲשֶׂה לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יֵגִידוּ לָךְ יִמִּין וְשְׂמָאל". תְּקוּמַתּוֹ מַחֲדָשׁ תִּהְיֶה עוֹד טָרַם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָאֲשֶׁר יָבוֹא אֵלֵינוּ לְבַשְׁרֵנוּ עַל הַגְּאֻלָּה, יַעֲמֹד וְיִסְמְךָ אֶת זְקֻנֵי הַדּוֹר לְכַהֵן כְּחֻבְרֵי הַסְּנֵהדְרִין ('עֲרוֹת דְּבַשׁ' שֵׁם ח"א דְרוֹשׁ א. וְרָאָה רַמְבַּ"ם מְמָרִים א ב).

עוֹד מְבַקְשִׁים אָנוּ בְּבְרָכָה זוֹ עַל דֵּינֵי יִשְׂרָאֵל בַּהוּזָה שִׁידוּנוּ דִּין אֲמַת, וּמִתּוֹךְ כֶּף יְסוּרוּ מֵאֲתָנוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה. לְפִי שְׁכָאֲשֶׁר הַדֵּינִים מְעוֹתִים אֶת הַדֵּין, וְנִפְרַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהֶם וּמִיִּשְׂרָאֵל שְׁמוֹנוֹ אוֹתָם (שֵׁם, ע"פ אֲבוֹת ה ב).

בְּרַכָּה זוֹ מְנַסַּחַת עַל פִּי לְשׁוֹן הַפְּסוּק (יִשְׁעִיָּה א כו): "וְאִשְׁבִּיבָה שְׁפִטָּיָה כְּבָרָא שְׁנָה וְיַעֲצִיבָה כְּבַתְחַלְהָ". עַל פְּסוּק זֶה דָּרְשׁוּ חֲכָמִים (יִלְקו"ש יִשְׁעִיָּה רַמֵּז שְׂצֵא): "וְאִשְׁבִּיבָה שְׁפִטָּיָה" - זֶה מִשֶּׁה וְאֶהְרֵן, 'וְיַעֲצִיבָה' - זֶה דוֹד וְשִׁלְמָה". וְאוֹלָם הַגֵּר "א" בְּפִירוּשׁוֹ לִישְׁעִיָּה (שֵׁם) גּוֹרֵס לְהַפְּךָ: "וְאִשְׁבִּיבָה שְׁפִטָּיָה" - זֶה דוֹד וְשִׁלְמָה, 'וְיַעֲצִיבָה' - זֶה מִשֶּׁה וְאֶהְרֵן" (וְרָאָה בְּפִירוּשׁ 'אֲבִנֵי אֵלֵינוּ' שֶׁבְּסֻדוֹר 'אֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל').

מִקוֹר הַבְּרָכָה

בְּגִמְרָא (מְגִלָּה יז ב, עַל פִּי רִש"י שֵׁם ד"ה וְכִינּו) מְבַאֵר שֶׁהִסְמִיכוּ לומר אֶת בְּרַכַּת 'הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵנו' לְאַחַר בְּרַכַּת 'קְבוּץ גְּלוּיֹת' לְפִי שְׁכָבוֹא עַת הַגְּאֻלָּה, תַּחֲלִיל יִתְקַבְּצוּ הַגְּלוּיֹת, וְלִפְנֵי שִׁיתִּישְׁבוּ בִירוּשָׁלַיִם יַעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין וּמִשְׁפָּט בְּרִשְׁעִים. וּבִכְךָ יְכוֹן הַמִּשְׁפָּט בְּאַרְץ.

יֵשׁ שְׁכָתָב שְׁאֲנִישֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, שְׁבִזְמַנָּם הָיוּ בְּתֵי דֵינִים קְבוּעִים שֶׁהֵם עֲצָמָם מוֹנֵי, תְּקַנּוּ לְהַתְחִיל בְּרַכָּה זוֹ בְּבִקְשָׁתָהּ: "מִלָּךְ אֲתָה ה' עֲלֵינוּ לְבַדָּךְ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדִּיקוֹנוּ בְּמִשְׁפָּט", שֶׁכֵּן בְּזִמְנָם לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל הַשְּׁבִיבָה הַשׁוֹפְטִים. וְרַק בְּשָׂנִים מְאַחְרוֹת יוֹתֵר, לְאַחַר שְׁגֻלָּתָהּ סְנֵהדְרִין מִמִּקוֹמָהּ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית (רָאָה ר"ה לֹא תִקְנֵנוּ לְהוֹסִיף וּלְבַקֵּשׁ: "הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵנוּ כְּבָרָא שְׁנָה וְיַעֲצִיבָנוּ כְּבַתְחַלְהָ". וְעוֹד הוֹסִיפוּ לְבַקֵּשׁ: "וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה", כִּי סִבַּת גְּלוּת הַסְּנֵהדְרִין הִיְתָה לְפִי שְׁלֹא הָיָה בְּיָדָם לְדוֹן אֶת הַרוֹצְחִים (ע"ז ח ב). וּמִתּוֹךְ שֶׁסָּר מוֹרָא בֵּית דִּין, רִבּוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה בְּיִשְׂרָאֵל (תְּקוּנָה תְּפִלָּה' פְּסוּדוֹר 'אוֹצֵר הַתְּפִלוֹת', בַּהֲעֵרָה שְׁלִפְנֵי שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה).

מִבְּנֵה הַבְּרָכָה

בְּהַמְשָׁךְ הַבְּרָכָה אָנוּ מְבַקְשִׁים: "וּמִלָּךְ עֲלֵינוּ אֲתָה ה' לְבַדָּךְ", לְפִי שְׁאֲחַר שִׁיכְלוּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הַמוֹשְׁלִים בְּנוֹ וְיִשׁוּבוּ שׁוֹפְטֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעֲמָדָם, זֶהוּ הַמִּקוּם לְבַקֵּשׁ שְׁמִלְכוּת ה' תְּשׁוּרָה עֲלֵינוּ. וְכִסְדֵּר תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשְּׁנָה: "וְכָל הַרְשָׁעָה כְּלָה כַּעֲשׂוֹן תְּכַלָּה, כִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלַּת זְדוֹן מִן הָאָרֶץ", וּמִיָּד: "וְתִמְלֹךְ אֲתָה ה' לְבַדָּךְ עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ" ('הָאֵרַת הַתְּפִלָּה').

מְלָכוּת ה' זוֹ מְבַקְשִׁים אָנוּ שֶׁתִּהְיֶה "בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים" שְׁלֹא נַעֲנֵשׁ בְּדִין שְׂמִים אֱלֹא "וְצַדִּיקוֹנוּ בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט", שְׁלִפְנֵי שְׁכָכָךְ שִׁיְשׁוּבוּ הַסְּנֵהדְרִין לְמַעֲמָדָם וְיַעֲנִישׁוּ אֶת הַחוֹטְאִים, וְנִפְטֵר מִדִּין שְׂמִים. וְכִפִּי שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים (תְּנַחֲמָא מִשְׁפָּטִים ה): "אִם יֵשׁ דִּין לְמִטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה, אִם דִּין לְמַעְלָה, אִם אֵין דִּין לְמַעְלָה, כִּי צַד? אִם יַעֲשׂוּ הַתְּחַתּוּנִים אֶת הַדִּין מִלְּמַטָּה אֵין הַדִּין נַעֲשֶׂה מִלְּמַעְלָה. לְפִיכָךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'שְׁמָרוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט שְׁלֹא תִגְרְמוּ לִי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט מִלְּמַעְלָה"' (פְּרוּשׁ הַתְּפִלוֹת וְהַבְּרָכוֹת לר"י בן יֶקָר).

חֲתִימַת הַבְּרָכָה

בְּכָל הַשְּׁנָה כְּלָה אָנוּ חוֹתְמִים אֶת הַבְּרָכָה ב'מִלָּךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט', וְאֵלּוּ בַעֲשֵׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה ב'הַמִּלָּךְ הַמִּשְׁפָּט' (בְּרַכּוֹת יב ב). אֶת הַהֲבִדֵּל בֵּין שְׁתֵּי הַחֲתִימוֹת בְּאֵר ה'לְבוּשׁ' (שֵׁם) בְּשְׁתֵּי דְרָכִים: א. בְּכָל הַשְּׁנָה אָנוּ רַק מְצִינִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט", וְאֵלּוּ בַעֲשֵׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה מְבַקְשִׁים אָנוּ לְהַדְגִּישׁ כִּי בְיָמֵים אֵלּוּ מְגֻלָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מְלָכוּתוֹ בְּכָךְ שֶׁהוּא שׁוֹפֵט אֶת כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם, וְלִכְךָ חוֹתְמִים אָנוּ "הַמִּלָּךְ הַמִּשְׁפָּט". ב. בְּכָל הַשְּׁנָה אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "מִלָּךְ אוֹהֵב" שְׁבְרִיּוּתוֹ עוֹשִׂים "צַדִּיק וּמִשְׁפָּט", וְאֵלּוּ בַעֲשֵׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַעֲצָמוֹ מְגֻלָּה מְלָכוּתוֹ בְּכָךְ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עַל כְּסֵא הַמִּשְׁפָּט.

בְּנֵת אֲמוּן

בְּכָל הַשְּׁנָה: אֲמַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְהַלּוּאֵי שִׁיְצַדִּיקֵנוּ בְּמִשְׁפָּט. בַּעֲשֵׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה: אֲמַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְגֻלָּה מְלָכוּתוֹ בְיָמֵים אֵלּוּ בְּכָךְ שִׁיְשׁוּבָה הוּא עַל כְּסֵא הַמִּשְׁפָּט, וְהַלּוּאֵי שִׁיְצַדִּיקֵנוּ בְּמִשְׁפָּט.

תְּשׁוּעִים אֲמוּנִים עַל בְּרָכוֹת

אִם נִשְׁאַכְם לַבָּסֵם לְהַקְדִים וְלָבוֹא עֲשׂוֹ דְקוֹת לְפִנֵי תַחֲלַת הַתְּפִלָּה כְּדִי לַעֲנוֹת אֲמוֹן אַחַר בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר שֶׁל הַמַּתְפַּלְלִים, וּבְכָךְ לְזַכּוֹת לְצַבֵּר תְּשׁוּעִים אֲמוּנִים עַל בְּרָכוֹת,

נָא הַרְשִׁמוּ בְּטֵלְפוֹן
03-91-7-91-91
בְּיָמִים א'-ה' בֵּין הַשְּׁעוֹת 20:00-22:00.

בֵּין הַנְּרִשְׁמִים תַּעֲרֹךְ הַגְּרָלָה עַל
6 מְלָגוֹת בְּסֵךְ \$500 כָּל אַחַת.
הוֹדְעָה תַּעֲבֹר לְאוֹכִים, וְשִׁמּוֹתֵיהֶם יִמְרְטָמוּ בְּקוּ הַטֵּלְפוֹן.

הַהֲגִלָּה תִּתְּקַם אִי"ה בַּיּוֹם רְבִיעִי ב' בְּסִטּוֹן תַּשְׁפ"ב.
הַהֲרֻשְׁמָה לְהַגְּרָלָה הִיא עַד יוֹם לְפִנֵי הַהֲגִלָּה.

הַבְּמִים קְבַעוּ בִּי יֵשׁ לַעֲנוֹת מִדֵּי יוֹם תְּשׁוּעִים אֲמוּנִים. וּבְנִתְּחָם שִׁישׁ לַעֲנוֹת מִדֵּי יוֹם תְּשׁוּעִים אֲמוּנִים עַל בְּרָכוֹת, מְלָכָה הַאֲמוּנִים שְׁעוּנִים עַל קָדִישׁ. בְּדִי לַעֲמִיד בְּמִבְּסָה זוֹ עַל הָאָדָם לַעֲנוֹת מִדֵּי יוֹם אֲמוֹן אַחַר 'בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר' שִׁאוֹמְרִים אֲנָשִׁים אַחֲרֵים (שו"ת הַרְמ"ע נִפְסָאנוּ ס' קט, הַבִּיאָה ה'מִיָּנוּ אַבְרָהָם' ו ה).

אמן אחר ברכות השחר – 'שמר אמונים'

במסכת שבת (קט"ב) דרשו חכמים מהפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", ששערי גן עדן נפתחים בפני העונה אמן. והנה, המלה "שמר" פרושה ממתין (רש"י ישעיה שם), ויש להבין מדוע דוקא לעגית אמן יש להמתין ולצפות?

באר רבי משה זפות, רבה של מנטובה ומגדולי מקבלי איטליה:

הקדמונים קבעו מכסה יומית לאמירת דברים שבקדשה, והיא: 'צדיק' - 'ק' - 'צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים וק' ברכות. כדי לעמוד במכסת הקדשות, הקדישים והברכות אין צורך להתאמץ במיוחד, וכל המתפלל שלוש תפלות במנין בכל יום, בדרך כלל צובר את המכסה הנדרשת. אולם כדי לצבור תשעים אמונים על ברכות, צריך האדם להמתין ולצפות שיאמרו בפניו ברכות השחר. לפיכך לאחר שנקתבה בפסוק תבת 'צדיק' הרומת לכל מכסות הדברים שבקדשה, מדגיש הכתוב: "שמר אמונים" - שכדי שיוכל האדם להשלים למכסת תשעים אמונים, עליו לשמר ולצפות במיוחד. ומסים הרמ"ז כי בעקבות כך אף הוא נוהג לומר לענות אמן אחר ברכות השחר מדי יום ומוסיף שמנהג זה הוא "מנהג ותיקין בארץ ישראל" (פירוש הרמ"ז לזוה"ק וילך רפה א).

עדות בנו של המהר"ם בנט

רבי יעקב בנט, בנו של המהר"ם בנט, מתאר בספר שכתב על תולדות חייו של אביו, את סדר הנהגתו מדי בקר, ואלו דבריו: "מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מכל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול נעים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות רבי יעקב [אפן תקצ"ב] עמ' יח).

ברכה בלי אמן - חצי ברכה

רגיל היה הצדיק מחברון, רבי משה מעט זצ"ל, לבקש מדי יום מבחורי ישיבת חברון שיאמרו בפניו את ברכות השחר בקול רם כדי שיזכה לענות אחריהם אמן. ומרגל היה בפיו: "ברכה בלי אמן כחצי ברכה נחשבת" (מפארי לב' עמ' קיח).

לכבוד מערכת עלון 'וכל מאמינים', שלום רב!

כמו רבים וטובים אף אני השפעתתי לטובה מעלונכם הנכבד, ומכח השפעתו אני מקפיד מזה כמה שנים לברך מדי בוקר את ברכות השחר בחדרותא.

התעוררתי לכתב את מכתבי זה לאחר שעלה בריעיוני רמז נפלא המלמד על גדל מעלת ההקפדה על עגית אמן; נאמר בספר תהלים (טו ו): "חבלים נפלו לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי". והנה מצאתי כי ראשי התבות: "חבלים נפלו לי בנעמים אף..." הם בגימטריה צ"א בדייק, כגימטריה של אמן.

למדתי מכך שכל המקפיד על עגית אמן ומשקיע עמל וזיע כדי לזכות לכך, מרגיש תענוג נפשי של ממש, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעמים". וזאת בנוסף לדברים המפלאים שאמרו חכמים על אודות שכר המקפיד על עגית אמן והדואג להשלים ברכותיו בעגית אמן.

ישר כחכם על החזק הרב והתמידי בכלל ועל החמר הנפלא שאתם מגישים בעלונכם השבועי בפרט.

חילכם לאורייתא,

צ.א.ג.

אשדוד.

נתן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

בעל ה'כלי יקר'

ז' באיר שע"ט

מצבת קדשו של בעל ה'כלי יקר' בבית העלמין העתיק בפראג

רבי שלמה אפרים בעל ה'כלי יקר', נולד בעיר לונטשיץ שבפולניה לאביו ר' אהרן. לצד גאונותו העצומה בתורה נודע רבנו כדרשן מפארא. בשנת שס"ד נבחר רבנו לכהן כדרשן בפראג, ובהמשך נבחר לכהן בה כראש ישיבה ואב"ד. תלמידים רבים נהרו לפראג ללמוד תורה מפיו, וביניהם בעל ה'תוספות' יום טוב.

רבנו חבר חבורים רבים בענייני דרוש ומוסר, אך התפרסם בעקר בזכות ספרו 'כלי יקר' על התורה. בהקדמתו לספר זה הוא מספר כי בשנת שס"א חלה במחלה קשה ונדר שאם ירפאהו ה', יחבר חבור זה. בנוסף חבר עוד ספרים רבים, ביניהם ספרי הדרשות 'עיר גבורים', 'עמודי שש' ו'שפתי דעת'.

נתבקש לישיבה של מעלה ביום ז' באיר בשנת שע"ט, ומנוחתו כבוד בבית העלמין העתיק בפראג.

עגית אמן פחתימה על שטר

רבנו מבאר את מאמר חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", כך הברכה משולה לכתובת גוף השטר, ואלו האמן - לחתימה עליו. כשם שחתימה מאמתת ומקימת את הנכתב בשטר, כך עגית אמן מאמתת ומקימת את דברי המברך (עוללות אפרים' ח"ג מאמר תס).

גדל השכר ממנין הברכות

שכרם של ישראל נתן להם בהתאם לברכות שהם מברכים מדי יום, ולכך המברך 'מאה ברכות' מדי יום מקבל שכר לברכות כמנין הברכות שברך. דבר זה נרמז בתהלים (סח כ): כמנין 'ברוך ה'" שמברך האדם 'יום יום', כך יזכה שיזקם בו: 'עמס לנו הא-ל' שועתנו סלה'. לכך אף רומז הפתוב (תהלים לא כ): 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך'; 'אל תקרי 'מה' - אלא 'מאה רב טובך...', שכןגד מאה ברכות שמברכים בכל יום, צפונים לו לאדם מאה שערי טובה וברכה ('שפתי דעת' עקב סי' שו).